

IV JORNADES D'EDUCACIÓ INFANTIL

Dissabte 24 d'octubre de 2009

Principis bàsics de Lóczy:
MIRAR L'INFANT

GRUP B: Formació i pràctica dels equips docents.

- Com hem començat a introduir els principis bàsics de Lóczy: **“D’on vam partir, on estem i com ho valorem”**.

PETITA PRESENTACIÓ DE L'EQUIP I ELS ESPAIS DE L'ESCOLA

L' Escola Bressol Municipal La Lluna pertany a la Vila de Caldes de Montbui situada al Vallès Oriental.

Va ser inaugurada el 12 de setembre de 2004, essent així una escola de nova construcció.

Va ser creada per la necessitat social de les famílies de Caldes de portar els seus infants a l' escola, ja que en aquells moments només hi havia una única escola bressol municipal i havia quedat insuficient.

L' escola actualment acull a 107 infants amb les seves famílies.

L'equip educatiu està format per 13 educadores i una coordinadora. Dins del personal no docent comptem amb una secretària, un bidell, una cuinera i les persones de neteja.

També l'escola disposa d'una psicòloga que fa l'observació i l'assessorament dels infants, compartida amb totes les escoles públiques de la vila.

A l'entrada de l'escola, a mà dreta, disposem d'un petit hort i, a l'esquerra, d'un espai preparat amb taules per les famílies.

L'escola està formada per 7 estances les quals estan distribuïdes de la següent manera:

1 estança de lactants: amb 8 infants d'entre 4 mesos i 1 any.

1 estança de petits: amb 13 infants de 10 a 18 mesos.

2 estances de mitjans: amb 13 infants d'1 a 2 anys.

3 estances de grans: amb 20 infants de 2 a 3 anys.

1 espai taller per activitats en petit grup.

Cuina pròpia.

Els passadissos de l'escola són espais comuns, organitzats en ambients de joc.

L'escola disposa de dos jardins separats físicament i diferenciats en gran i petit, tant per les seves dimensions com pel disseny de l'espai de joc.

ELS NOSTRES INICIS

El projecte educatiu de l'escola es començava de zero i la primera necessitat de les educadores va ser l'organització pedagògica de l'espai, les activitats, els materials, la comunicació amb les famílies, l'estètica de l'escola i personal... En aquest punt, l'equip va debatre quina imatge tenia de l'infant. Loris Malaguzzi definia allò que volien: un ésser competent des que neix, ric d'iniciatives i obert a allò que l'envolta.

A l'equip de La Lluna hi havia educadores formades a la primera escola bressol municipal de Caldes, que actualment ja compta amb 25 anys d'experiència. En el seu temps aquesta escola s'havia emmirallat en les escoles del Patronat de Barcelona dels anys setanta, on l'atenció a la individualitat de l'infant era un dels seus fonaments. L'experiència i els coneixements d'aquestes educadores van ser transmesos a la resta de l'equip, causant una gran influència.

Durant els dos primers anys de l'escola les educadores varen visitar escoles de Pamplona, Scuola dell'Infanzia Comunale de Reggio Emilia (Itàlia), i també van realitzar cursos a Rosa Sensat i al Centre de Recursos de Granollers.

Aquesta formació va ajudar a les educadores a acollir i acompanyar als infants i les seves famílies, i a encaminar-se cap a una línia pedagògica pròpia.

“Les sensacions que vaig tenir quan vaig escoltar per primera vegada a la Montse Fabrès van fer moure quelcom en el meu interior.

Aprofundint en la pedagogia de Lóczy em vaig adonar que trobava respostes a aquestes noves sensacions.

Tenia molt clar que l’infant és el més important, però el paper de l’adult també té molt pes (paciència, to de veu, actitud...).

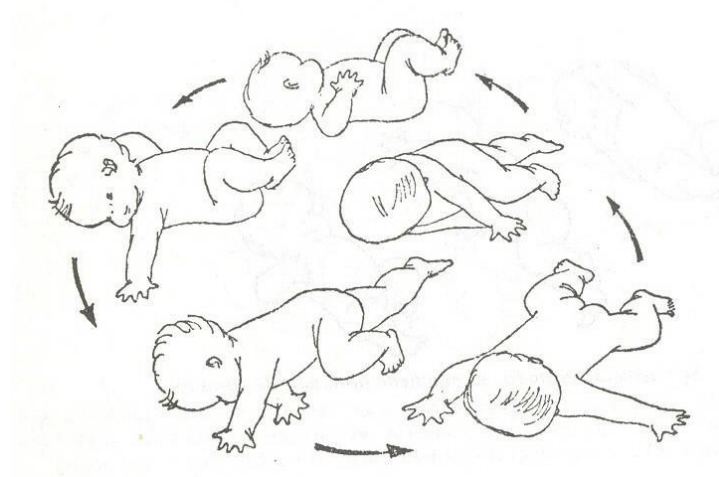
Tot plegat m’ha impactat tant que he canviat professionalment i personal.”

Maite Castillo

El grup estava molt receptiu i de manera accidental va aparèixer a l’escola una convocatòria d’aprofundiment de Lóczy, amb Ute Strub al centre Gira-sol de Girona.

El dibuix del moviment de l’infant previ al gateig va impactar perquè feia evident que el curs anava adreçat als bebès.

VISITA AL CENTRE GIRA-SOL

Van assistir al curs algunes educadores de l'escola, molt expectants perquè no sabien què es trobarien. Era, per elles, la primera experiència de formació sobre Lóczy.

Només entrar al centre Gira-sol va captivar-les l'ambient acollidor de l'espai. La olor d'encens que es respirava, la calidesa de la fusta, i la pau que transmetien les persones que les van rebre convidava a estar molt receptives.

La dinàmica que utilitzava la Ute en les diferents sessions va ser primordial a l'hora de connectar amb cadascuna d'elles.

A través de variats exercicis que Ute proposava, a vegades amb l'ajuda de materials naturals o la interacció amb l'altre, vivenciaven un cúmul d'experiències, sentiments i emocions que les conduïen a reflexionar. En rotllana compartien amb la resta allò que havien sentit, i amb les subtils intervencions de la Ute, arribaven a comprendre més la pròpia experiència de l'infant.

La Ute va despertar un interès per quelcom que ja duïen molt endins, que connectava amb la vessant més personal de cadascuna i que moltes havien perdut amb el fer del dia a dia. Sobretot els va fer veure la importància de donar un tracte respectuós a l'infant, tenint molt en compte la seva actitud corporal.

Les sessions de la Ute van ajudar-les a adonar-se que els aspectes més personals d'elles mateixes van molt entrelligats amb els professionals. Per això, convé fer un treball interior de com són i d'on parteixen. Per fer aquesta auto reflexió és interessant poder fer referència a com han viscut aquests processos de desenvolupament que van rebre en la seva infantesa.

“Un remolí d’emocions i sentiments va començar a remoure’s dins meu.

Les paraules, els silencis, m’anaven calant al cos.

*Em sentia respectada i amb confiança amb les meves pròpies possibilitats
de canviar.*

*Em va sorgir, llavors, la necessitat de coneixe’m a mi mateixa, a conèixer
els meus propis límits i a partir d’aquí avançar.”*

Estel Julián

Coneixent-se podran arribar a modificar alguna de les conductes que creuen que han de millorar, i així poder atendre millor als infants. Els fa replantejar el com i el per què fan cada acció.

Tot i no saber el que realment els aportaria aquest curs, va complir i superar totes les seves expectatives.

*“De la saviesa i genialitat de les vivències amb la Ute Strub n’he extret
grans reflexions.*

Reflexions amb una mateixa, en la intimitat d’una ment cavil·ladora.

Reflexions que vols i necessites compartir amb els que t’envolten.

*Reflexions que per sempre retens en la memòria, com qui recorda una data
especial.*

*Reflexions que de tant en tant has de refrescar, tot mirant els apunts del
curs, i et fans sospirar.*

*Reflexions que et condueixen a fer canvis immediats, d’altres saps que
encara estan per arribar.”*

Elisabet Cot

Després de tres dies intensius de curs, en arribar a l'escola sentien la necessitat de transmetre i compartir amb les seves companyes el que havien viscut, tot i que sabien que seria una tasca complicada. El que va aflorar de manera espontània va ser la seva il·lusió i motivació per indagar més sobre Lóczy.

Aquest va ser un moment important en el camí, ja que força part de l'equip es va sentir atret per les experiències viscudes al Girasol.

“Sabia de Lóczy per les lectures i ja m’agradava. Però quan vaig conèixer Ute Strub amb els exercicis que ens va plantejar, per connectar amb la idea de respecte de l’infant, em va “tocar” especialment.

El curs va durar el cap de setmana, ben aviat una tos seca, persistent, irritant, aflorava a la gola. No era conscient, però el meu cos manifestava el conflicte.

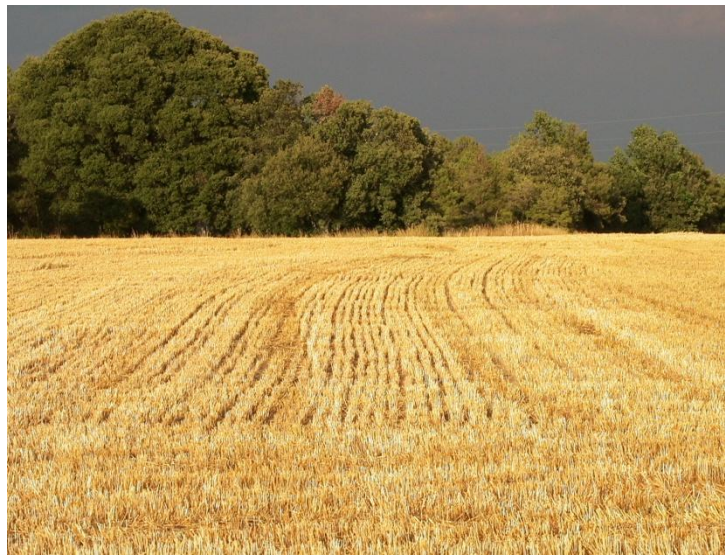
Al acomiadar-nos, amb absoluta discreció em van dir les formadores: -Ja no tens tos! Has resolt el conflicte.

I és que, tot i que em quedava molt per APRENDRE, havia descobert el camí que volia seguir.”

Maria José Giménez

L'escola bressol La Lluna, a nivell organitzatiu, ja tenia unes bases força establertes i sòlides. Pel que fa al treball individual amb l'infant, Lóczy els donava a conèixer una manera de fer amb respecte, cura i delicadesa en els moments de les atencions personals que va captivar-les i motivar-les per seguir-hi aprofundint. Se'ls va obrir tot un món per descobrir i seguir indagant.

UTE STRUB CONEIX LA LLUNA

A finals de novembre, pocs dies després del curs a Girona, Ute Strub va visitar l'escola La Lluna, acompanyada de Rosa Vidiella i Marta Graugés. Guiades per la coordinadora de l'escola, van fer un recorregut observant l'ambient de les estances.

Les educadores de l'escola van rebre-les amb nervis i emoció perquè eren conscients de la gran importància de la visita. La trobada va finalitzar amb un dinar al jardí de l'escola, on la Ute va aportar i compartir les seves impressions amb tot l'equip d'educadores.

LA NOSTRA FORMACIÓ CONTINUA

Arrel del primer curs que varen fer al centre Girasol a Girona amb Ute Strub, bona part de l'equip es va animar a assistir al següent. El gran interès que mostraren tantes educadores de l'equip va sorprendre gratament a l'organització. L'experiència viscuda durant el cap de setmana va connectar a diferents nivells personals amb cadascuna d'elles.

A partir d'aquest curs ja era una part molt important d'educadores que estaven interessades a conèixer més profundament els coneixements de Lóczy, i des d'aleshores gairebé tots els cursos que han anat fent, han estat d'alguna manera relacionats amb el tema.

“L'Ute va remoure emocions que em van connectar directament amb el meu moment personal, com estava jo amb la meva vida i el meu cos, fent-me conscient de la importància d'estar bé, per poder estar bé amb l'infant.

Alhora, em va ajudar a confirmar el fet de com n'és d'important la infantesa durant la vida adulta, determinant amb molts aspectes quotidians.”

Lissi Puyal

Durant dos cursos consecutius han tingut l'assessorament professional de la Montserrat Fabrés. Durant els assessoraments han treballat aspectes directament vinculats amb les rutines quotidianes, cabdals per la relació i coneixement mutu: el moment del menjar i el moment d'higiene i canvi de bolquers.

“Jo fa poc que estic en el món de Lóczy i, a més a més, la meva última experiència amb infants va ser en un menjador amb nens de P-5. Normalment jo a l'escola bressol mai estava a l'hora de menjar, i un dia em va tocar ajudar a la Maite i a la Montse. Com sempre els nens es rentaven mans, sortíem a fora, posàvem estovalles, posàvem els pitets...

Els nens estaven asseguts i començàvem a donar els primer plat, i en Carlos va dir-me: -Dóna'm aigua, si et plau!

Jo li vaig contestar: -No, fins que no t'acabis el primer plat no et donaré aigua.

Clar, el nen es va quedar bocabadat, i la Montse em va dir: -Com que no? Oi que quan tu tens set, beus aigua? Per què ell no pot?

Em va entrar una esgarripança per tot el cos... Quina raó tenia!”

Raquel Carranza

Amb la Montse han pogut fer un trenat entre: la realitat de l'escola, el moment personal i professional de cadascú, i els coneixements de Lóczy. Han vist que petits canvis eren possibles, canvis que els han acostat a unes pràctiques educatives coherents amb el principi del respecte. El fet de tenir la visió externa d'una professional els ha ajudat a veure les coses des d'un altre punt de vista. A més, les trobades realitzades durant aquests dos cursos, els han servit per exterioritzar emocions viscudes arrel dels petits canvis i aprendre que és molt positiu el fet de ser conscients en quin moment del procés es troben.

“La pedagogia de Lóczy, a més de professionalment, em va significar un canvi a nivell personal. No només és una manera d’actuar a l’escola, sinó que és un estil de vida, una manera de veure la vida.

He après i estic aprenent dia a dia a buscar estratègies per tal d’aconseguir un equilibri, una calma i serenitat, un benestar personal, que m’ajudi a mi i als que m’envolten a sentir-me millor i afrontar la vida de forma positiva i tranquil·la.”

Estel Montell

La Montse va ser qui va proposar a l’equip assistir al curs “El canvi de bolquers durant el primer any de vida”, organitzat per Teresa Godall de l’Associació Pikler-Hengstenberg.

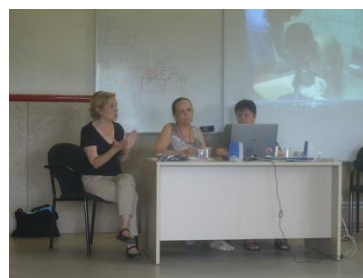

En aquest curs van poder veure com dues professionals que treballen al centre Lóczy d’Hongria duen a terme el canvi de bolquers amb nadons, sempre tenint en compte aspectes tant bàsics com: el cos, els moviments lliures, les iniciatives del nen, el temps, l’acompanyament,...

Els coneixements que aprengueren, els van transmetre a la resta de l'equip, i un cop més sentiren la necessitat de conèixer més i de parlar-ne per aplicar canvis a la realitat diària.

L'any següent l'organització, responent a la demanda dels educadors d'educació infantil, va repetir el curs i la continuació d'aquest, atenent al canvi de bolquers durant el segon any de vida de l'infant i al control d'esfínters.

QUINS CANVIS ESTEM FENT

Totes les educadores que formen l'equip de La Lluna estan fent una evolució personal, cadascuna la seva pròpia. Ni tothom està en el mateix punt ni parteixen d'unes mateixes vivències.

“M’acabo d’endinsar en el món de Lóczy i què dir... és meravellós! La seva filosofia, les seves idees, la seva manera de fer...

M’han sorprès moltes de les coses que he anat aprenent aquests dies (i les que em falten per aprendre). Coses tan lògiques que fem diàriament, i que amb els infants al principi no te n’adones que ho fas incorrectament, i que després et fan reflexionar molt.

Gràcies, gràcies a les meves companyes per ajudar-me cada dia, i sobretot gràcies als petits i alhora tan grans per ser tan especials i ensenyar-me cada dia.”

Marina Cámara

De la mateixa manera que els infants a partir del constructivisme van adquirint i creant els seus processos d’aprenentatge, l’equip també funciona i evoluciona seguint aquesta línia. Les reunions són cabdals ja que propicien moments per trobar-se, poder expressar inquietuds i compartir experiències.

“Quan vaig conèixer l'experiència de Lóczy va ser com encetar un nou camí ple de dubtes, sorpreses, replantejaments i entrebancs.

Com podria jo aplicar tot allò que rebia a l'escola?

Com podia haver fet la meva tasca sense tenir en compte molts dels aspectes que vaig descobrir?

Un sentiment de culpabilitat em va envair i tot seguit vaig intentar posar fil a l'agulla per replantejar-me tot el que havia fet fins aleshores.”

Vanesa Martínez

A nivell més físic, estan començant a utilitzar el mobiliari per organitzar espais segurs que fomentin i facilitin l'autonomia i la llibertat de moviments dels infants de l'escola en funció de l'etapa evolutiva en que es troben.

La no sobrestimulació de l'ambient és un element que tenen en compte a l'hora de crear i donar vida als espais: teles càlides i d'un sol color, parets no recarregades d'informacions i murals, materials inespecífics de diferents funcionalitats...

El canvi més important que han fet recentment ha estat en la concepció de l'estona del canvi de bolquers i el control d'esfínters.

Fa dos cursos, a partir les diferents formacions que varen fer, una educadora de l'estança dels mitjans es va veure en cor de portar a terme el canvi de bolquers respectant les iniciatives de l'infant, tot disposant un espai delimitat a l'estança.

L'espai de canvi que havia adaptat consistia en una petita estoreta davant d'un mirall, i un moble baixet que permetia a l'infant mantenir l'equilibri, i a la vegada donava més intimitat.

A través d'aquesta experiència pràctica van veure que era possible fer petits passos per anar-se acostant a la manera de fer de Lóczy.

L'any següent a l'estança dels lactants i petits es va iniciar un projecte per començar a usar el canviador de baranes, on hi estava directament implicat el bidell de l'escola.

La gran predisposició i sensibilitat d'en Manel en la construcció i adaptació dels nous canviadors va facilitar posar a la pràctica els nostres aprenentatges amb seguretat.

Tenir els espais de canvi mínimament condicionats, els permetia centrar-se de ple amb l'actitud que mantenien amb l'infant durant aquest moment. Estar a l'espera dels moviments de l'infant, buscar la seva mirada, cuidar el to de veu, o anticipar amb paraules les accions que es van fent, són alguns dels elements que tenen en compte amb especial cura i sensibilitat.

“Fa poc temps que formo part d’aquesta escola, i és ara que sóc conscient de la importància que té saber donar temps a cada infant; saber donar temps perquè et responguin ja sigui amb un gest, una mirada, una carícia... ja que educar exigeix saber escoltar amb tots els sentits.”

Marta Ortiz

El fet de ser més conscients quan s’ adrecen als infants, sempre perceptives i atentes al que els comunica, els fa aprendre a ser més professionals.

Pel que fa el control d’esfínters han passat de fer una metodologia més d’entrenament a esperar a que l’infant estigui madur i mostri interès a treure’s el bolquer. Aquest respecte amb que es tracta a l’infant durant el canvi de bolquers es manté també en el control d’esfínters.

“Durant el segon any d’assessorament de la Montse Fabrés, dins de l’aspecte del moment d’higiene i el canvi de bolquers, vaig experimentar un canvi personal.

Durant aquest assessorament vaig anar interioritzant i treballant aspectes tan importants del canvi de bolquers com: l’espai, l’organització de la resta del grup, de quina manera portaria a terme el canvi drets...

Sabia que caldria tenir present la participació de l’infant, respectant la llibertat de moviments, el llenguatge verbal i el contacte visual, ja que potser era el moment que per alguns infants ens trobàvem.

No va ser fins que tots aquests aspectes van estar lligats, que no vaig estar segura i vaig transmetre als infants aquesta seguretat, acompanyant-los i anticipant l'acció amb la paraula.”

Mari Carmen Gonzàlez

La nova manera de concebre tant el canvi de bolquers com el control d'esfínters ha suscitat qüestions i dubtes a les famílies dels infants. Un dels objectius de l'equip de la Lluna és fer pedagogia d'escola. A través d'intercanvis amb les famílies intenten transmetre i mostrar els seus principis, la manera de treballar que sustenta el projecte educatiu.

Actualment l'equip de la Lluna es troba en un moment de grans canvis, proves, i debats que el porta a millorar la seva pràctica educativa. En l'experiència Lóczy han trobat respostes per elaborar i complementar el seu projecte educatiu.

“Tenir cura d’un infant és una tasca realment difícil.

Cada dia s’aprenen coses noves, cada dia significa una nova vivència, al final del dia pensem en les coses que hem fet, com ho podríem haver fet millor.

És difícil fer-ho perfecte... fem moltes errades... sempre es pot fer millor”.

Emmi Pikler.